

והיא המשיכה לנסוע ברכבת זו עד לתחנה הבאה.

היא זכרה כי היה בדעתנו לנסוע לצ'קלוב והחליטה לנסוע לעיר זו בתקווה ששם תחזור ותתאחד עמנו, בתחנת קינעל סיפרה את צרתה למנהל התחנה וביקשה ממנו שיאפשר לה לנסוע ברכבת נוסעים רגילה כדי שתגיע לצ'קלוב מהר יותר והלה נענה לבקשתה.

כך יצא שהיא יושבה ברכבת שעמדה במרכז התחנה ומהחלון זיהתה את אחד מנוסעי הקרון שלנו המתהלך בתחנה, היא מיהרה לעברו ושאלה אותו אם כל הקרון נמצא אף הוא במקום, ולשמחתה הגדולה השיב הלה בחיוב והדריך אותה כיצד להגיע לרכבת שלנו, היא מיהרה כמובן אלינו, ובדרך נפגשנו.

היתה זו השגחה-פרטית גלויה, וכנראה שדמעותינו ובכיו המר של גיסי פעלו למעלה, אינני יכול לתאר לעצמי מה היה קורה אילו לא היינו מוצאים את אחותי, היינו קרובים לקצה גבול הסבל.

אודי"ח 1234567

חיי הקולחוז

המעבר לקולחוז

הרכבת עמדה במשך כל היום, ובערב הורו לנו לעבור לרכבת אחרת, לנו, עם חפצינו הרבים, היתה כל החלפת רכבת כסיוט, למזלנו נתנו לנו די זמן לצורך החלפת הרכבות, וכך, בעזרת כמה נערים, הצלחנו להעביר את הכל ומצאנו מקום לכולנו בקרון אחד.

הרכבת הביאה אותנו לצ'קלוב, החלטנו לנסוע לצ'קלוב משום שידעתי כי בעיר זו גר יהודי בשם סמאליאק, והוא חותנו של ידידנו ר' צבי ליברמן, הוא היה ידוע כאיש טוב וישר וחשבנו להסתייע בו בעניין מציאת מקום מגורים, עיר זו היתה בטוחה מבחינת המלחמה שכן היא שוכנת בלב המדינה, (לאמיתו של דבר, היה טוב יותר אילו היינו נוסעים לטשקנט או לסמרקנד, כפי שנוכחנו בעתיד, אולם בשעתו סברנו שצ'קלוב היא העיר הטובה ביותר).

הגענו לצ'קלוב בלילה, התחנה היתה דחוסה בפליטים, מזג האוויר היה קר מאוד ולא היתה בנמצא קורת-גג שתחתה אפשר לחמם מעט את העצמות, לאחר מאמצים רבים הצלחנו להכניס את הנשים והילדים לחדר מיוחד בתחנה שנועד עבור נשים וילדים, דחסנו אותם פנימה בקושי רב ואנו ישבנו בחוץ כל הלילה.

למחרת הלכנו לחפש את כתובתו של סמאליאק ובעמל רב מצאנו אותה, עמו היה גם ר' יצחק מינקוביץ, אולם הוא לא היה

יכול לעזור לנו בהרבה, שלטונות העיר אסרו על פליטים להתגורר בה והם הפנו את כל הפונים לעבור לאזור של קולחוזים שנמצא במרחק 300 ק"מ מהעיר.

אנו היינו עייפים ויגעים מטלטולי הדרך, בייחוד השפיע עלינו מצב הילדים שהדרך המפרכת החלישה אותם מאוד, והסכמנו לנסוע לקולחוז, בקרבת מקום היתה תחנת-רכבת שהובילה לתחנה בשם חאלילאווע, שמשם מועברים הפליטים לקולחוזים. כדי להגיע לרכבת היה עלינו לעבור מדור גיהינום שלם, הדרך לתחנה עוברת דרך מסילות ברזל ועגלה אינה יכולה לנסוע שם, כך שלא נותרה לנו ברירה אלא לשאת את חפצינו הרבים במו ידינו. אמנם אנשים טובים סייעו לנו, אולם גם היה זה סיוט של ממש.

הגענו לחאלילאווע לאחר נסיעה בת יום וחצי, אני לא רציתי לנסוע לקולחוז, וחשבתי למצוא דרך כלשהי כדי להישאר במקום. ניסיתי לפנות לעירייה, אך מהר מאוד נוכחתי שאין עם מי לדבר. את הלילה עשינו בתחנת-הרכבת. הקור היה אמנם נורא, אולם בין קירות התחנה היה אפשר לשאתו.

אסון נוסף

עתהפקדה אותנו צרה חדשה, מנחם-מענדל הפעוט בן ששת החודשים, החל קודח מחום, ואנו עומדים אובדי עצות. התחלנו להתרוצץ על-פני התחנה וסביבותיה בתקווה למצוא רופא או אדם אחר המתמצא בריפוי מחלות – ולשווא. תקווה אחת עוד נותרה בלבותינו – הודיעו לנו כי במהרה יגיעו עגלות שיובילונו לקולחוז שבו יש רופא וכל הדרוש.

בקוצר רוח המתנו איפוא לבוא העגלות, אולם אלה הגיעו רק בשעה 10 בבוקר. העגלונים סייעו לנו להעמיס את כל חפצינו על העגלות, אך גם כך לא יצאנו אלא בשעה 12. למזלנו לא היו השמים מעוננים והשמש חיממה מעט את האוויר.

היה עלינו לעבור דרך של 22 ק"מ, אולם היתה זו דרך-עפר והנסיעה התנהלה לאיטה. אשתי עם הילד ירבה בעגלה אחרת מזו שבה ישבתי אני ובכל הפסקה הייתי רץ לראות את שלומם. מצב הילד לא השביע רצון, הוא היה בוכה זמן רב, נרדם ושוב בוכה, ומראהו הראה על מצב לא טוב.

אל הקולחוז הגענו לאחר שש שעות נסיעה. הבתים שם קטנים, בתי כפר עם משק בחצר. אותנו פוזרו בין בתי הקולחוז, כל משפחה לבית אחר. הבתים הם בני שני חדרים ורק האחד, זה שהיה בו תנור, נמצא בשימוש התושבים בימות החורף, כך שעמד לרשותנו חדר פנוי, שם נתנו לנו תנור קטן וישן שבאמצעותו היה אפשר לחמם את החדר.

קצהו של התנור הגדול חדר אל החדר שאותו קיבלנו, ואשתי עם הילד עלתה עליו כדי להתחמם. אני יצאתי מיד כדי להביא רופא, אולם למרבה הצער נתברר כי רימו